

**საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების საერთაშორისო
ბაზრი და მისი კონკურენტულობა**
**International Market of Information-Communication Technologies and its
Competitiveness**

ცოტნე გორდეზიანი - დოქტორანტი
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, tsotne.gordeziani@mail.ru

Tsotne Gordeziani- Doctor of Social Sciences, Assoc. Professor,
Caucasus International University, tsotne.gordeziani@mail.ru

რეზიუმე

მაღალი ტექნოლოგიების ბაზარს, მსოფლიო ეკონომიკური აქტივობის ყველაზე დიდი ადგილი უჭირავს, გამომდინარე აქედან ყველა ძლიერი ქვეყანა ცდილობს, ამ ბაზარზე თავისი ადგილი დაიკავოს და შემდეგ გაფართოვდეს აღნიშნული კუთხით და სწორედ ამ ფაქტმა გამოიწვია ამ თემით ჩემი დანტერესება, თემა: „საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების საერთაშორისო ბაზარი და ამ ბაზრის კონკურენტულობა” მოიცავს აღნიშნული ბაზრის მიმოხილვას და კონკურენტულობის განსაზღვრას, ასევე ამ ბაზარზე საქართველოს შესვლის და შემდეგში განვითარების პერსპექტივებს.

მიუხედავად იმისა, რომ გარეგნულად მაღალი ტექნოლოგიების ბაზარი, ყველაზე მეტად ლიბერალიზებულად ჩანს და თითქმის ისე გამოიყურება, რომ ამ ბაზრის გლობალიზაცია მიღწეულია და სრულად კონკურენციული გარემოთი ხასიათდება, მაგრამ ამ ბაზრის შესწავლამ და დაკვირვებამ ცხადყო, რომ მაღალი ტექნოლოგიების ბაზარი არა თუ ლიბერალურობით და მაღალკონკურენტულობით გამოირჩევა არამედ, ერთ ერთი ყველაზე მონოპოლიზირებული ბაზარია მსოფლიოში, ერთის მხრივ ტრანსნაციონალური კომპანიების და მეორე მხრივ მათ უკან მდგომი უზარმაზარი შესაძლებლობების და გავლენების მქონე სახელმწიფოების მიერ, აქედან გამომდინარე ამ ბაზარზე შეღწევა პრაქტიკულად შეუძლებელია იმ კომპანიების და სახელმწიფოების მხარდაჭერისა და ხელდასმის გარეშე, რომლებიც აყალიბებენ საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების საერთაშორისო ბაზრებს.

საკვანძო სიტყვები: მაღალი ტექნოლოგიები, საინფორმაციო ტექნოლოგიები, საერთაშორისო ბაზარი, გლობალიზაცია, კონკურენცია, ტექნოლოგიური მზაობა.

Abstract

The high technology market holds the largest place for global economic activity, since all the strongest countries are trying to take their place on this market and

then broaden it in this direction and this fact has led to my interest in the topic: "International Market of Information and Communication Technologies Competitiveness of this market oitsavs The market review and determination of competitiveness, as well as the entry of the market and the prospects for development.

Despite the fact that the high-tech market is most liberally visible, it looks almost exclusively that the globalization of this market is achieved and has a fully competitive environment, but the study and observation of this market have shown that the high technology market is not only liberal and highly competitive, but one One at all Is a monopolized market in the world, on the one hand transnational companies and on the other hand with the enormous capabilities and influencing countries behind them, so it is virtually impossible to access this market without the support and support of companies and states that formulate information-communication technologies GIY global markets.

Keywords: High Technology, Information Technology, International Market, Globalization, Competition, Technological Readiness.

შესავალი. მაღალი ტექნოლოგიების ბაზარს, მსოფლიო ეკონომიკური აქტივობის ყველაზე დიდი ადგილი უჭირავს, გამომდინარე აქედან ყველა ძლიერი ქვეყანა ცდილობს, ამ ბაზარზე თავისი ადგილი დაიკავოს და შემდეგ გაფართოვდეს აღნიშნული კუთხით.

მიუხედავად იმისა, რომ გარეგნულად მაღალი ტექნოლოგიების ბაზარი, ყველაზე მეტად ლიბერალიზებულად ჩანს და თითქმის ისე გამოიყურება, რომ ამ ბაზრის გლობალიზაცია მიღწეულია და სრულად კონკურენციული გარემოთი ხასიათდება, მაგრამ ამ ბაზრის შესწავლამ და დაკვირვებამ ცხადყო, რომ მაღალი ტექნოლოგიების ბაზარი არა თუ ლიბერალურობით და მაღალკონკურენტულობით გამოირჩევა არამედ, ერთ ერთი ყველაზე მონოპოლიზირებული ბაზარია მსოფლიოში, ერთის მხრივ ტრანსნაციონალური კომპანიების და მეორე მხრივ მათ უკან მდგომი უზარმაზარი შესაძლებლობების და გავლენების მქონე სახელმწიფოების მიერ, აქედან გამომდინარე ამ ბაზარზე შეღწევა პრაქტიკულად შეუძლებელია იმ კომპანიების და სახელმწიფოების მხარდაჭერისა

და ხელდასმის გარეშე, რომლებიც აყალიბებენ მაღალი ტექნოლოგიების საერთაშორისო ბაზარს.

ძირითადი ნაწილი. საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების პირველი გარღვევა იყო მე-19-ე საუკუნეში, როდესაც მორზესა და სტეფანსონის თაოსნობით, 1837 წელს ტელეგრაფი ამოქმედდა, 1876 წელს კი ალექსანდრ ბელმა ტელეგრაფზე უკეთესი საკომუნიკაციო საშუალება ტელეფონი შექმნა, წერტილები და ხაზები საჭირო აღარ იყო, სწრაფი და მოქნილი კომუნიკაცია მიღწეული იქნა, მაგრამ საკმარისი არც ეს იყო.

პირველი გაზეთი მე-17-ე საუკუნეში გამოჩნდა, ხოლო მე-19-ე საუკუნეში ტელევიზორი, მე-20-ე საუკუნის 70-იან წლებში ინტერნეტი შეიქმნა, ხოლო მასიური გამოყენება დაიწყო 90-იან წლებში, როდესაც დომენ WWW-სისტემა გამოიგონეს.

ინტერნეტის განვითარებაში დიდი ნაბიჯია დაგეგმილი 2020 წელს, როდესაც მასიურ მოხმარებაში შევა 5G ინტერნეტი, აღნიშნული ინტერნეტი მომსახურება უკვე დაიტესტა ა.შ.შ-ში ნევადის შტატში ერთ-ერთ პატარა ქალაქში და მისი გამშვები ორგანიზაციის ხელმძღვანელის განმარტებით 5G ინტერნეტი დაახლოებით რამდენიმე ათეულ-ჯერ უფრო სწრაფი იქნება ვიდრე უკვე არსებული ბოჭკოვანი ინტერნეტი, ამის თვალსაჩინოდ მანვე მოიყვანა მაგალითი, მისი თქმით თუ არსებული ინტერნეტით, ყველასათვის საყვარელი სერიალის „სამეფო კარის თამაშების“ სრულად ჩამოსაწერად საჭირო იყო 1 საათი, 5G ინტერნეტით იგივე ოპერაციას 1 წუთში შევასრულებთ, რაც ნამდვილად შთამბეჭდავია.

აღნიშნული ინტერნეტის ექსპლუატაციაში სრულად ჩაშვების შემდეგ ანუ 2020 წლისთვის ჩატარებული კვლევის თანახმად ერთმანეთს მსოფლიოში ინტერნეტით 50 მილიარდი ელექტრო მოწყობილობა დაუკავშირდება

დღეს პლანეტის მოსახლეობის ნახევარს დაახლოებით 4 მილიარდ ადამიანს სიღარიბის ან ინფრასტრუქტურის არ არსებობის

გამო, არ აქვს ინტერნეტზე წვდომის საშუალება, ამ პრობლემის აღმოფხვრაზე მუშაობენ აბსოლიტურად ყველა დიდ მაღალტექნოლოგიურ კომპანიაში და შესაბამისად გეგმებიც წარმოადგინეს, მაგ: ტექნოლოგიური კომპანიების ტესლასა და სპეისექსის დამფუძნებელმა ილონ მასკმა უკვე მიიღო 4225 ინტერნეტ გამშვები თანამგზავრის გაშვებაზე უფლება და ახორციელებს კიდევაც მათ გაშვებას ორბიტაზე, აღნიშნული გეგმა ითვალისწინებს მსოფლიოს ინტერნეტით სრულად დაფარვას.

როგორც სხვა ყველაფერს ინტერნეტსაც აქვს თავისი უარყოფითი მხარეები, მცირდება სამუშაო ადგილები, რიგ შემთხვევაში შეუძლებელი ხდება პირადი ინფორმაციის დაცულობა, და ა.შ.

გარდა ამისა არსებობს მოსაზრება, რომ ტექნოლოგიებმა ეკონომიკის განვითარებაში და სიღარიბის აღმოფხვრაში სასურველი შედეგი ვერ გამოიღო და ამის არგუმენტად მოყავთ ფაქტი ეკონომიკური ზრდის შენელების შესახებ, რადგან მსოფლიო მ.შ.პ-ს ზრდამ ბოლოს 5%-ს 1976 წელს გადააჭარბა, რაც მანამდე ჩვეულებრივი მოვლენა გახლდათ, ამ მოსაზრებას ყავს ბევრი დამცველი მსოფლიოში და ასევე ბევრი კრიტიკოსი, რომელთა შორის მეც ვარ, ჩემი აზრით აღნიშნული ფაქტი მეტწილად, სხვა ტექნოლოგიებიდან დამოუკიდებელი მიზეზებით არის გამოწვეული, მაგ: ამ ფაქტის გასაბათილებლად საკმარისია გადავხედოთ მსოფლიო მოსახლეობის რაოდენობას 1976 წელს, რომელიც 4 154 287 594 ადამიანს შეადგენდა, ხოლო იგივე მაჩვენებელი 2019 წელს 7 714 576 923 ადამიანს წარმოადგენს, ამ სტატისტიკიდან ჩანს, რომ მსოფლიო მოსახლეობა გაიზარდა 1976 წლიდან 2019 წლამდე 3 მილიარდ ადამიანზე მეტით და თითქმის გაორმაგდა, რაც საშუალებას გვაძლევს ვივარაუდოთ, რომ ტექნოლოგიების გარეშე არა თუ მსოფლიო ეკონომიკა განაგრძობდა 5%-ით და მეტით ზრდას არამედ შეიძლება საერთოდ შეეწყვიტა ზრდა და სტაგნაციისკენ წასულიყო. ასევე საგულისხმოა ის ფაქტი, რომ მე-20-ე საუკუნის პირველ ნახევარში მოხდა ორი მსოფლიო ომი,

რამაც გამოიწვია ომის შემდგომ პერიოდებში მსოფლიო ეკონომიკის ზრდის მაღალი ტემპები, მოგეხსენებათ ეკონომიკაში პოსტკრიზისული პერიოდები მაღალი ზრდის ტემპებით გამოირჩევა.

მაღალტექნოლოგიური კომპანიების ერთ-ერთ მთავარ საზრუნავად ითვლება კოსმოსის ათვისება სხვადასხვა მიზნით, როგორც ზემოთ ავლნიშნე ილონ მასკმა წარმოადგინა გეგმა, რომელიც ითვალისწინებს ორბიტაზე ინტერნეტ გამშვები თანამგზავრების გაშვებას და ასევე კოსმოსური ტურიზმის განვითარებასა და მარსის კოლონიზაციას.

მარსის კოლონიზაციის და კოსმოსური ტურიზმის განვითარებაზე და ამ იდეების პერსპექტიულობაზე ვერაფერს მგახსენებთ მაგრამ, ინტერნეტგამავრცელებელი თანამგზავრების გაშვება ორბიტაზე სრულიად რეალურია, თუნდაც იმ რაოდენობით, რაც space x-ში აცხადებენ, რაც მთლიანობაში 4425 თანამგზავრის გაშვებას გულისხმობს, ამ გეგმის ამბიციურობაზე მიუთითებს ის ფაქტი, რომ დღეისათვის დედამიწის ორბიტაზე მხოლოდ 1600-მდე თანამგზავრი ბრუნავს, აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ Space x-ს უკვე აქვს დიდი გამოცდილება ამ დარგში მის ანგარიშზე უკვე ათობით გაშვებული თანამგზავრია.

თუმცა ეს ყველაფერი არ არის და აღნიშნული 4425 თანამგზავრი 1110-1325 კილომეტრის სიმაღლეზე განთავსდება, ხოლო მეორე ფაზაში, რომელიც სისწრაფისა და მიწოდების ხარისხის გაზრდის ითვალისწინებს space x დედამიწის ქვედა ორბიტაზე 335-246 კმ სიმაღლეზე 7518 თანამგზავრის გაშვებას გეგმავს.

ის ფაქტი, რომ დედამიწის მცხოვრებთა ნახევარზე მეტი საერთოდ მოკლებულია ინტერნეტით სარგებლობას, ხოლო მეორე ნახევარის უმრავლესობა დაბალი ხარისხის ინტერნეტით სარგებლობს და ამას დავამატებთ სრულიად ახალი სისწრაფის და ხარისხის 5G ინტერნეტის ხმარებაში ჩაშვებას, რომელიც ხელმისაწვდომი ჯერ არ არის თვალნათელი გახდება თუ რა მოცულობის ბაზართან გვაქვს

საქმე, ეს ბაზარი მეტისმეტად დიდია არა მხოლოდ რომელიმე ცდალკეული კომპანიისთვის არამედ ნებისმიერი სახელმწიფოსთვის, თუნდაც ეს ქვეყნები სუპერსახელმწიფოები იყვნენ. მიუხედავად ბაზრის ასეთი მასშტაბურობისა და ჯერჯერობით აუთვისებლობისა აღნიშნულ ბაზარზე კონკურენცია მაინც არ შეინიშნება, რადგან არნიშნულ თემით დაინტერესება მხოლოდ ერთმა კერძო კომპანიამ ტესლამ გამოხატა დანარჩენი ყველა კომპანია სახელმწიფოების საკუთრებას წარმოადგენს, რაც თავისთავად სპობს კონკურენციას, რადგან საქართველოს და ჩვენ შესაძლებლობების ქვეყანა ვერ გაუწევს კონკურენციას აშშ-ს, ჩინეთს, რუსეთს და სხვა უდიდეს სახელმწიფოებს, მიმაჩნია, რომ ამ ბაზარზე კონკურენცია და თავისუფალი საბაზრო პირობების ჩამოყალიბება შეუძლებელია, რადგან ასეთი ტექნოლოგიების განვითარებას ძალიან დიდი თანხები სჭირდება საუბარია ათობით მილიარდ დოლარზე, გარდა ამისა აღნიშნულ ბაზარზე შესვლას სპეციალური ნებართვა სჭირდება და კონტროლდება სახელმწიფოს კონკრეტული უწყებებისგან. საუბარია არა ინტერნეტ პროვაიდერებზე არამედ კოსმოსის ათვისებაზე და მის გამოყენებაზე, ინტერნეტის გავრცელებაზე რაც კიდევ უფრო მონოპოლიზებულს გახდის აღნიშნულ ბაზარს.

იმის თვალსაჩინოდ, რომ საინფორმაციო ტექნოლოგიების ბაზარზე კონკურენცია ძალიან დაბალ დონეზეა ან საქმე გვაქვს მონოპოლისტურ კონკურენციასთან, საკმარისია გავიხსენოთ ისეთი დიდი მოცულობის ბაზარი, როგორც არის კომპიუტერული ტექნოლოგიების ბაზარი, ამ ბაზარზე, როგორც ერთი შეხედვით ჩანს, საკმაოდ დამაბული კონკურენტული გარემოა თუ გავიხსენებთ ისეთ კომპანიებს, როგორებიც სამსუნგი და ეიფლი არიან და მათ ეპიკურ ბრძოლას სმარტფონების ბაზარზე, შეიძლება ერთი შეხედვით მოგვეჩვენოს, რომ აღნიშნული ბაზარი მაღალი კონკურენტულობით გამოირჩევა და სხვა კომპანიები წმინდა კონკურენტულ ბრძოლაში მარცხდებიან ამ ორ გიგანტთან, სინამდვილეში რეალობა სხვანაირად

გამოიყურება, ჩემს მიერ მოძიებული ინფორმაციით, რომელიც განთავსებულია ბლუმბერგის პლატფორმაზე და თუ სირღმისეულად დავაკვირდებით ამ ორი კომპანიის აქციების დიდ ნაწილს ერთიდაიგივე საინვესტიციო კომპანიები ფლობენ, ასევე ისინი თანამშრომლობენ ერთი და იგივე კომპანიებთან, მიკრო ჩიპების და მეხსიერების ბარათებით მომარაგების პროცესში, რომლებიც თავის მხრივ ასევე იმ საინვესტიციო კომპანიების მფლობელობაში არიან, რომლებიც ზემოთ ვახსენე ესენია: Icbc, Chna Construction Bank, Berkshire Hathaway, Jp Morgan Chase, Wells Fargo, და სხვა კიდევ რამდენიმე კომპანია რომელთა საერთო საბაზრო ღირებულებამ 2018 წელს ფორბსის ინფორმაციით 35 ტრილიონ ამერიკულ დოლარს გადააჭარბა, იმ ფაქტს, რომ აღნიშნული ბაზარი მონოპოლიზირებულია და უფრო და უფრო მონოპოლიზირებული ხდება ადასტურებს ის ფაქტი, რომ სმარტფონების ბაზრიდან გაქრა ისეთი ტექნოლოგიური გიგანტი, როგორიც ნოკია არის, არადა პირველი ანდროიდ სისტემა და სმარტფონი სწორედ ნოკიამ შექმნა, და გამოუშვა ბაზარზე მაშინ ამ მოვლენამ ყოველგვარი რეკორდი მოხსნა და გაიყიდა მანამდე არ არსებული რაოდენობის სატელეფონო მოწყობილობები, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ ნოკიაც არც ინოვაციებზე და სიახლეებზე ჰქონდა პრობლემა და არც ბაზრის ათვისებასა და რეკლამირებაზე, მაგრამ მისი ნაწარმი მაინც გაქრა დახლებიდან, მაშინ აღნიშნული ფაქტი ბევრმა ექსპერტმა კონკურენციის მაღალ დონეს დაუკავშირა და აცხადებდნენ, რომ ნოკიამ ვერ გაუძლო თანამედროვე გამოწვევებს. სინამდვილეში კი საქმე სხვაგვარად იყო თუ დავაკვირდებით იმ დროს განვითარებულ მოვლენებს და ნოკიას მიერ გავრცელებულ ოფიციალურ ინფორმაციას აღმოვაჩენთ, რომ ნოკიას გაკოტრება არა კონკურენტულმა გარემომ არამედ სხვა ფაქტორებმა გამოიწვიეს, კერძოდ ნოკიას აეკრძალა ჩინეთის ბაზარზე ოპერირება იმ მიზეზით, რომ თუ ნოკიას უნდოდა ჩინეთის ბაზარზე წვდომა მაშინ მათ უნდა დაეთმოთ აქციების წილი ჩინური კომპანიების სასარგებლოდ, ანუ

გარკვეული თანხის სანაცვლოდ ნოკიას აქციები გადავიდოდა ჩინური საინვესტიციო კომპანიების ხელში და ნოკიას უნდა აეღო ვალდებულება, რომ მის ყველა გამოგონებაზე უნდა ჰქონოდა წვდომა სხვა ჩინურ ტექნოლოგიურ კომპანიებს ასევე ნოკიას უნდა გადაეტანა საწარმოები ჩინეთის ტერიტორიებზე, რაზეც ნოკიაში უარი განაცხადეს, რამაც გამოიწვია მეტ წილად ნოკიას გაკოტრება, შემდეგ კი ნოკიამ მხოლოდ იმის შემდეგ განაახლა წარმოება, რაც მისი აქციების დიდი ნაწილი აღნიშნულმა ჩინურმა კომპანიებმა შეიძინეს. ასევე ამ პერიოდს უკავშირდება ის ფაქტი, რომ სწორედ ნოკიას გამოგონების შემდეგ გახდა სტივ ჯობსი სმარტფონების მამა, რაც გარკვეულ კითხვებს ბადებს. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ყველა სხვა კომპანია, რომელიც ოპერირებს კომპიუტერული სისტემების ბაზარზე აკმაყოფილებს იმ მოთხოვნებს რაც წაუყენეს ნოკიას.

ტექნოლოგიების ბაზარზე არის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რაც თავის მხრივ კიდევ უფრო პოლარიზებულს ხდის აღნიშნულ ბაზარს, იმ ტექნოლოგიურ გიგანტებს, რომლებსაც მონოპოლიზირებული აქვთ ტექნოლოგიების საერთაშორისო ბაზარი, თითქმის ყველა იმ ქვეყანაში აქვთ საკუთარი საწარმოები სადაც არის დიდი ბაზარი და დიდი შესაძლებლობები ახალი მოთამაშის გაჩენისათვის, რაც თავისთავად ხელს უშლის ახალი ბაზარზე ახალი კომპანიების გამოჩენას.

ახლა ეს ყველაფერი გადმოვიტანოთ საქართველოსთან მიმართებაში, ღირს თუ არა ჩვენ დავხარჯოთ დრო, ენერგია და ფული კომპიუტერული და საოჯახო ტექნიკის მწარმოებელი კომპანიების შექმნაზე და განვითარებაზე. მიმაჩნია, რომ საქართველოში ასეთი საწარმოების დამოუკიდებლად შექმნა და მათი გაძლიერება უბრალოდ შეუძლებელია იმ მარტივი მიზეზის გამო, რომ ასეთი საწარმოების შექმნას და კვლევითი ინსტიტუტების დაფინანსებას ათობით მილიარდი დოლარი სჭირდება, რაც ამ ეტაპისთვის საქართველოს პირობებში ძალიან დიდ თანხას წარმოადგენს, მაგრამ მაინც თუ დავუშვებთ, რომ იქნა გამოძებნილი

აღნიშნული ინვესტიციები და საწარმოები შეიქმნა, ამის შემდეგ თავს იჩენს სხვა არანაკლები სირთულის პრობლემები მაგ: უკვე გაჯერებული ბაზრის ახალი სეგმენტის დაკავება, ამისათვის კომპანიას უნდა ჰქონდეს ისეთი მოცულობის შიდა ეროვნული ბაზარი, რომ სახელმწიფოს დახმარებით ამ ბაზარზე დამკვიდრების შემდეგ ფინანსური პრობლემები აღმოიფხვრას, რის საშვალეზასაც საქართველოს ბაზარი ვერ იძლევა მისი სიმცირიდან გამომდინარე.

ელექტროტექნიკის საწარმოების გახსნა და ამ კუთხით განვითარება შესაძლებელია კიდევ ერთი გზით, რასაც წარმოადგენს უკვე არსებული კომპანიების დაინტერესება, რომ საწარმოები გახსნან რომელიმე ქვეყანაში და შესაბამისი ბიზნეს გარემოს შეთავაზებით. საქართველოს პირებებში ეს მომენტიც გამორიცხულია, რადგან ჩვენ არ გაგვაჩნია ისეთი პირობები, რომ დავაინტერესოდ, რომელიმე დიდი კომპანია, ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიაზე გახსნას საწარმო, რადგან როგორც ზემოდ ავღნიშნე ამას ბევრი ფული სჭირდება, მაგრამ ეს არ არის მთავარი პრობლემა, რადგან ასეთ კომპანიებს შეუზღუდავი ფინანსური შესაძლებლობები გააჩნიათ, მაგრამ მათ დასაინტერესებლად უნდა გაგვაჩნდეს ისეთი მოცულობის ბაზარი, რომ ღირდეს მოცემულ ლოკაციაზე საწარმოს გახსნა, ჩვენს პირობებში კი ბაზარი წარმოადგენს მხოლოდ საქართველოს მოსახლეობას, რაც მთლიანობაში 3,7 მილიონი მცხოვრებია, უკეთეს შემთხვევაში საქართველოში გახსნილმა საწარმომ შეიძლება დაფაროს აზერბაიჯანის და სომხეთის ბაზრები, რაც საგრძნობლად ზრდის ბაზრის მოცულობას, 15 მილიონი მომხმარებელი, ეს რატემაუნდა პატარა რიცხვი არ არის მაგრამ არასაკმარისია იმისთვის, რომ ბაზრის სიდიდის გამო ვინმემ ჩვენთან გადმოიტანოს საწარმოები, რჩება მეორე გზა შეექმნათ თავისუფალი ეკონომიკური ზონები და გავათავისუფლოდ გადასახადებისგან დაინტერესებული კომპანიები და შევთავაზოთ იაფი მუშა ხელი, პირველ რიგში ეს არ გამოიწვევს რაიმე მნიშვნელოვან ცვლილებებს, რადგან ასევე თავისუფალი ეკონომიკური ზონები არის ჩვენს

მეზობელ თურქეთსა და რუსეთში და რაც არ უნდა გასაკვირი იყოს ორივეს ჩვენს მაზლობლად აქვს აღნიშნული ზონები ერთს ტრაზონი და ბურსა მეორეს კი ყაზანის ოლქი, ერთის შიდა ბაზარი 90 მილიონი მომხმარებელია მეორესი 150, ერთი ეკონომიკურად ყველაზე პერსპექტიულ ადგილზე მდებარეობს მეორეს მთელი ორი კონტინენტი უჭირავს და ამ ყველაფერს ემატება მათი პოლიტიკური გავლენები სხვა ქვეყნებზე, რაც ამ იდეასაც ბუნდოვანს ხდის, რჩება იაფი მუშა ხელი, რაც მართლაც გამოგვარჩევს თურქეთისა და რუსეთისაგან, მაგრამ აქაც ჩიხში შევდივართ, რადგან აღნიშნული ფაქტი მხოლოდ სტატისტიკაა და რეალობაში არ ხორციელდება, რადგან ორივე ქვეყანაში მრავლად არიან ემიგრანტები, მათ შორის ქართველები რომლებიც, არათუ საგრძნობლად აიაფებენ სამუშაო ბაზარს არამედ რიგ შემთხვევებში, მხოლოდ თავშესაფარისა და ლუკმა პურის ფასად მუშაობენ, აქედან გამომდინარე ამ უპირატესობაც ვკარგავთ.

დასკვნა. ჩემი აზრით საქალთველოს ამ კუთხით განვითარებას აქვს ორი გზა ესენია: დავაინტერესოდ ინვესტორები პოლიტიკურად და გამოვიყენოდ ჩვენი გეოპოლიტიკური მდგომარეობა იმისთვის, რომ სწორედ თურქეთისა და რუსეთზე გამოცხადებული ეკონომიკური სანქციების პირობებში, შევთავაზოთ ამ სანქციების ავტორებს, ჩვენი ქვეყნის ტერიტორია მათი პროდუქციის დამზადების კუთხით, შემდეგში რეგიონის მოსამარაგებლად, რაც შედარებით ძნელი შესასრულებელია, რადგან ორივე ქვეყანა ჩვენზე პოლიტიკურად ძლიერია და მეტ ბერკეტებს ფლობს ამ იდეის არგანხორციელების შესასრულებლად, ან არსებობს მეორე გაცილებით მარტივი გზა, ჩვენი ქვეყნის ფინანსური სახსრები მივმართოთ ტრადიციული მეურნეობების განსავითარებლად, ის პოლიტიკური და ეკონომიკური ბერკეტები მივმართოთ იმ დარგების განსავითარებლად რაც უკვე ვიცით და რისი წარმოებაც უკვე გვაქ და ჩვენ თუ მოვახერხებთ, რომ ამ ბაზრებზე ჩვენი ნიშა დავიჭიროთ და საერთაშორისო ბაზარზე გავიდეთ, შემდეგ შევძლებთ დავაგროვოთ

მატერიალური დოვლათი და დავაფინანსოთ ეკონომიკის
ნებისმიერი დარგი მათ შორის ზემოთ მოყვანილი
ელექტროტექნიკის წარმოებაც და სხვა.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ჟურნალები და ელექტრო მედია საშუალებები: forbes Georgia, კომერსანტი, www.buiness press news, გადამოწმებულია: 23.03.2019
2. საქართველოს სტატისტიკის დეპარტამენტის. www.geostat.ge გადამოწმებულია: 23.03.2019
3. საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტროს. ვებ-გვერდი. www.economy.ge გადამოწმებულია: 23.03.2019
4. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს. ვებ-გვერდი www.mfa.gov.ge გადამოწმებულია: 23.03.2019